

Överflödigt lär väl vara att påminna om önskvärdheten av, att var och en, som får tillfälle därtill, ägnar enträgen uppmärksamhet åt de exemplar, som framdeles påträffas, för att om möjligt klargöra innebörden av deras uppträdande.

Summary. Observations of Grasshopper-Warbler (*Locustella naevia* BODD.) in Västergötland.

In the years 1938—1940 singing males of this species were observed in the neighbourhood of the lake Hornborgasjön, the first year 5 specimens. Most of these birds the author was able to keep under close watch and as a result he concludes that there is nothing to confirm any assumption of any of them having bred in the place.

Askövikén — en fågelrik mälarvik.

Av

BENGT H. GIRELL.

Där Rytterns, Dingtuna och Västerås-Barkarö socknar sammanträffa, omkring 12 kilometer sydväst om Västerås ligger Askövikén. Utan att anställa några jämförelser med mera kända fågelsjöar torde dock så mycket tills vidare kunna sägas att Askövikén är Västmanlands förnämsta »fågelsjö» och såsom sådan värd en första presentation.

Det var på våren 1933 som min vän HANS AVELIN för första gången besökte Askövikén och då uppmärksammade de naturliga förutsättningar för ett rikt fågelliv, som här funnos. Först från och med 1935 har emellertid viken blivit föremål för mera regelbundna besök från Avelins och min sida. Det var förekomsten av skrattmåsar som till en början påkallade vår uppmärksamhet. När sedan den bruna kärrhöken kom svävande över vassfälten gav detta anledning till en närmare undersökning.

Det är huvudsakligen vikens västra och norra delar, som äro av intresse ur fågelsynpunkt. Liksom förhållandet vanligen är med en mellansvensk fågelsjö omges viken av tuviga starrängar, varefter ett bälte av bladvass vidtager. Längst ut dominerar säven, som till en början bildar täta ruggar för att småningom glesna allt mera. Åtskilliga videbuskar ha trängt in på starrområdet och bilda flerstädes riktiga snår. I norra delen av viken finnas några mindre gungflyholmar och där växer kaveldun, ehuru synnerligen sparsamt.

Vegetationen är i övrigt rik. Fräken, svärdsliiljor, näckrosor och svalting förekomma tämligen allmänt och undervattensängarna äro synnerligen frodiga.

Askövikens härskarfågel är den bruna kärrhöken (*Circus aeruginosus*), som här har stadig hemorts rätt. 1936 påträffades hans bo för första gången. Några ungar skulle dock icke lämna boet det året. Respekten för gällande fridlysningsbestämmelser är tyvärr icke alltför stor, och den sista juni hittades två halv vuxna ungar med inslagna skallar inkastade i vassen i boets närhet. Tidigt på våren och om hösten kan man även iakttaga den blå kärrhöken (*Circus cyaneus*). Men han ger sig snart i väg, och även om han någon gång observerats under sommaren har det skett helt tillfälligt och rört sig om något enstaka exemplar, varför anledning saknats att misstänka häckning.

Jordugglan (*Asio flammeus*) är ju mycket sporadisk i sin förekomst, men vissa år uppträder hon i större antal än vanligt. Då kan man vara säker om att träffa henne vid Asköviken. 1939 var av allt att döma ett jorduggleår, och fågeln iaktogs då icke blott vid Asköviken utan även på ett par andra platser i västeråstrakten av Avelin och mig. Andra år, då jordugglan observerats vid Asköviken äro 1933 och 1936, då fågeln iaktogs på våren, sistnämnda år den 31/5. Någon häckning ha vi dock icke blivit i tillfälle att konstatera.

Av änder är gräsanden (*Anas platyrhynchos*) allmän. Skedanden (*Spatula clypeata*) är rätt vanlig och kan sägas vara en karaktärsfågel för viken. Krickan (*Anas crecca*) förekommer i förhållandevis stort antal i synnerhet vår och höst. Av dykänder är brunanden (*Aythya ferina*) den dominerande och häckar tämligen allmänt, till synes med förkärlek inne i skrattmåskolonien. Antalet häckande par av denna art torde kunna uppskattas till åtminstone 10. Viggen (*Aythya fuligula*) förekommer i fyra à fem par och förefaller att öka i antal. Av rastande icke häckande änder uppträda knippan (*Bucephala clangula*) och bläsanden (*Anas penelope*), vilka framför allt höstetid förekomma i stora flockar. Sothönan (*Fulica atra*) har i jämförelse med tidigare år avtagit i antal. Fortfarande förekommer hon dock och är icke alltför ovanlig, men en tydlig reduktion av beståndet kan som sagt förmärkas.

Vad måsfåglarna beträffar är det skrattmåsen (*Larus ridibundus*), som dominerar. Fiskmåsen (*Larus canus*) förekommer i 3 à 4 par vid den delvis steniga norra stranden av viken och på ett par i viken belägna holmar. Skrattmåskolonien är ingalunda av någon jättelik storlek. Det torde röra sig om cirka 300 par. Men den är dock

til
Ge
fåg
(P
de
av
Öv
ni
dä
ge
tv
ocl
up
tid
/
ru
all
spa
bae
häc
vac
enk
all
åtn
ang
om
här
ton
i e
ens
rall
mei
V
kan
stör
Väs
(Ph
(Tr
Vad
enst

tillräckligt stor för att sätta sin prägel på viken och dess fågelliv. Genom den outtröttliga vaktjänst skrattnåsar utöva lockas andra fåglar att häcka i kolonien eller dess utkanter. Skäggdoppingen (*Podiceps cristatus*) häckar sålunda ofta mitt inne i kolonien, och detsamma är förhållandet med brunanden. Minst tio bon med ägg av skäggdopping påträffades sålunda i maj i år i skrattnåskolonien. Överhuvud skapar en skrattnåskoloni av tillräcklig storlek förutsättningar för vissa andra fågelarters trivsel och fortbestånd. Det var därför icke alldeles oväntat som Avelin den 10 resp. 31 maj i år genom kikaren i den skrånande skrattnåsflocken kunde urskilja tvenne nykomlingar i Askövikens fauna, dvärgmåsen (*Larus minutus*) och svarttärnan (*Chlidonias nigra*). För de närmare detaljerna vid upptäckten och att båda arterna sedermera träffats häckande har tidigare redogjorts och meddelande lämnats i denna tidskrift.

Av småfåglar är gulärkan (*Motacilla f. flava*) allmän på tuvängarna runt viken. Sävsparven (*Emberiza schoeniclus*) förekommer likaledes allmänt, medan ängspioplärkan (*Anthus pratensis*) finnes mycket sparsamt. Av *Acrocephalus*-släktet finnas sävsångaren (*A. schoenobaenus*) och rörsångaren (*A. scirpaceus*), av vilka den förstnämnda häckar allmänt och även den sistnämnda träffats häckande. Vad vadare beträffar kunna främst tofsvipa (*Vanellus vanellus*) och enkelbeckasin (*Capella gallinago*) nämnas, vilka båda arter äro allmänna på sankmarkerna och ängarna runt viken. Vipan torde åtminstone förekomma i ett tjugotal par, och vad enkelbeckasinen angår torde han icke stå vipan långt efter i antal. På ett begränsat område ha således 5—6 spelande hannar samtidigt hörts och med hänsyn till den utsträckning sankmarkerna ha, torde därför åtminstone 10—15 par häcka. Storspoven (*Numenius arquata*) förekommer i ett fåtal par. Drillsnäppan (*Actitis hypoleucos*) häckar i något enstaka par på vikens norra mera stenbundna strand. Vattenrallen (*Rallus aquaticus*) förekommer på för honom lämpliga områden men kan knappast sägas vara allmän.

Vad angår Askövikens betydelse som rastplats för flyttande vadare kan tills vidare ingenting med bestämdhet sägas. Det utan jämförelse största sträcket av dessa fåglar går över det fem kilometer sydost om Västerås belägna Hesslösundet. Vid Asköviken har brushanen (*Philomachus pugnax*), grönbenan (*Tringa glareola*), svartnäppan (*Tringa erythropus*) och mosnäppan (*Calidris temminckii*) iakttagits. Vad de båda sistnämnda arterna angår ha dessa blott iakttagits i enstaka exemplar, mosnäppan endast en gång den 2/6 1939. Brus-

hanen och grönbenan ha iakttagits vid flera tillfällen. Sålunda uppenbarade sig den 20 juni 1937 fem brushanar mitt inne i skrattnåskolonien, där de löpte omkring på vassflaken bland myllret av skrattnåsungar. Samtliga fåglar voro hanar i full praktdräkt och varierade synnerligen starkt sinsemellan. Vid två skilda tillfällen i maj månad i år ha såväl hanar som honor av denna art observerats.

Några få drag av Askövikens fågelliv ha här framhållits. Framställningen gör ingalunda anspråk på någon fullständighet. Mycket vore att tillägga och det är min förhoppning att framdeles efter ytterligare undersökningar bliva i tillfälle att lämna en utförlig artförteckning icke blott över själva vikens fåglar utan även över de arter, som häcka i dess omedelbara närhet och för sin förekomst äro mer eller mindre beroende av viken och dess fågelliv.

Zusammenfassung: Die Brut- und Zugvögel von Askövik, einer vogelreichen Bucht des Mälarsees unweit Västerås, werden behandelt. Wie früher (d. Jahrg. p. 29) gemeldet wurde haben sich hier neulich *Larus minutus* und *Chlidonias nigra* angesiedelt.

Litteratur.

C. T. HOLMSTRÖM, PAUL HENRICI, ERIK ROSENBERG och RUDOLF SÖDERBERG: *Våra Fåglar i Norden*. Del I. Natur & Kultur, Stockholm 1942.

Som en fortsättning på förlagets tidigare praktverk över svensk natur kommer här Natur och Kultur med ett nytt stort arbete i fyra planerade band, varav det första, behandlande småfåglarna t. o. m. *Sylvia*-arterna, nu föreligger färdigt. Stor möda och kostnad har nedlagts på att få ett så belysande och rikhaltigt illustrationsmaterial som möjligt, och resultatet är imponerande. Varje art är först och främst representerad med ett färgfotografi efter uppstoppat material; i en del av de fall, där könen äro olika, med två. Där så ske kan äro fåglarna avbildade i naturlig storlek, större fåglar på helsidesplanscher. Dessa bilder äro omsorgsfullt gjorda, ha en skärpa som tillåter granskning av subtila detaljer i fjäderdräkten och fylla alla anspråk på en god och instruktiv fågelbild. Att det ej i samtliga fall varit möjligt att hitta ett idealiskt exemplar för avbildning — småfåglarna äro just på grund av sin ringa storlek kinkiga ur uppstoppningssynpunkt — är naturligt i en så stor upplagd serie och motväges mer än väl av de verkligt vackra bilder, som här finnas. Det enda man skulle vilja anmärka på är gransångarbilderna, där översidan åtminstone i rec:s ex. blivit på tok för rödbrun. På den vackra bilden av törnsångaren ger det stora ljus-röda ögat åt fågeln ett kanske en smula exotiskt uttryck, eljest äro bilderna just av denna och närstående arter — cruxet i så många fågelböcker — pedagogiskt mycket lyckade. Som ett värdefullt tillägg till dessa fågelporträtt innehåller verket ett stort antal — 4—6 för varje art — fotografier från naturen i svart och vitt, där man får se fågeln i sin miljö, i häcknings- och matbestyr etc. Här är kvaliteten av naturliga skäl mera växlande, men det finns praktfulla saker i denna bildkrönika, vartill uppbådats allt vad fågelfotografer heter i landet och, när det inte räckt till, bidrag hämtats från grannländerna.

Efter en systematisk översikt över alla avhandlade arter och raser inledes texten med ett instruktivt kapitel av RUDOLF SÖDERBERG över »Fåglarnas byggnad och organisation», där förf. framlägger många intressanta detaljer över hithörande förhållanden. Genom förbiseende har som exempel på fåglar med vinljud i flykten an-

givits sångsva arterna. Den tag författad som författargiskt arbete r en smula öve verk följer — avslutade »S» ändringar, so knappast mo

I C. T. Ho utrymmet, sk miljö vari m ningsvanor o. mark under håll. En må av fåglarna u hela taget vö hållen läsebol

Några dete flera ställen s att inom de böra betrakta med att man tid därigenon vetgirig läsar han vill söka landen som » Emellertid be tera *bifasciata* beslutat sig f Brehm. » Lil plötsligt rasl nämnda ras: högre grad, d om de sydlige men strax inn Det samma g omväxlande i

Om nötväcl på en botten i ket att detta »Grövre pinn bebyggare i h det om gulärl hela vintern » allra flesta ar ständig ruggr andra, partiel man kommer Under 4 gr. t. — När som h mejaure, på

Förf:s stil i som detta är vid en del bi några rena sp Texten till allmänna upp och åskådliga